

Gróf Tisza Lajos beszéde az állami erdőtisztek anyagi helyzetének javítása érdekében. *)

E tételnél t. ház, reá akarok mutatni azon aránytalanságra, mely az államszolgálat különböző ágazataiban alkalmazott hivatalnokok ellátásában — értve mindig a körülbelül egyenlő rangfokozatban levőket, kiktől az állam ugyanazon előkészítést, ugyanazon képesítést, ugyanazon munkásságot követel — még ma is fennáll. És ha épen ezen czimnél szólok fel, oka annak az, mert ezen aránytalanság legjobban nehezedik az erdészeti személyzet ellátására.

Ennek magyarázatát, t. ház, részemről abban keresem, hogy egész a legutóbbi időkig az erdészet tulajdonkép önálló ágazatnak nem is tekintetett; jóformán inkább csak a bányászat segédhivatala volt és általában erdeinkkel csak annyiban foglalkoztunk, a mennyiben azok a bányászatnak szükséges faanyagot szolgáltatták. A legutóbbi időkben — hála isten — ez irányban üdvös változás állott be. Végre tudatára jött Magyarország az erdők fentartása fontosságának és annak, hogy általában mily nemzetgazdasági kincs rejlik államerdeinkben; több gondot kezdünk a kezelésre fordítani, s igényeink is emelkedtek e tekintetben. Addig azonban még nem jutottunk, hogy a kezelőszemélyzet ellátásáról a körülményeknek megfelelőleg gondoskodtunk volna.

Hogy állításomnak, miszerint a fizetésekben való aránytalanság leginkább az erdészeti személyzetet nyomja, bizonyoságát adjam, összeállítottam bizonyos analog szolgálati ágagnál a fizetésátlagot. Ha az előttünk fekvő költségvetésben az egyes ágazatoknál a személyzet számát vesszük mint egyik tényezőt és azzal elosztjuk az azon személyzet ellátására felvett tételek

*) E nagyfontosságú beszédet az Országos Erdészeti Egyesület nagyérdemű elnöke az országgyűlés képviselőházának 1886. évi február 3-án tartott ülésében az államerdészet költségvetésének részletes tárgyalása alkalmával adta elő.

összegét, ki fogjuk kapni a fizetési átlagot egy-egy ágazatban. Ezen így készült összeállítás azt mutatja, hogy a fizetési átlag a folyammérnöki hivataloknál 952 frt; az államépítészeti hivataloknál 990 frt, az államvasuti személyzetnél 998 frt, az államvasuti gépgyárnál 1336 frt, a távirdánál 1048 frt, a postánál 890 frt, a kincstári bányászatnál 1049, az állami erdészetnél, a természetbeni járandóságok pénzértékét is betudva a számtásba, 888 frt.

Megjegyzem itt, hogy a központban, a ministeriumoknál alkalmazott tisztviselőket, valamint a nem qualificált szolgáltszemélyzetet természetesen számításon kívül hagytam.

De ez még nem minden. Tudjuk, mily nagy befolyással van valamely ágazatban a szolgáltatnak előnyös vagy kevésbé előnyös voltára az a körülmény, hogy milyenek abban az előléptetés esélyei. A szolgálati ágazatok ezen irányban való megítélésére támpontot nyerünk, ha összevetjük a magasabban díjazott állomásokat az alacsonyabb ellátásban részesített állomásokkal. Ha ezt az általam fennebb említett ágazatokra nézve tesszük, a következő eredményekre jutunk.

1200 frt fizetésen felül van a folyammérnökségnél alkalmazottak létszámában 17⁰/₀, az államépítészeti hivatalnál 23⁰/₀, az államvasut személyzeténél 24⁰/₀, a távirdánál 26⁰/₀, a postánál 22⁰/₀, a kincstári bányászatnál 20⁰/₀, az erdészetnél 14⁰/₀; 1000 frton felül van a folyammérnökségnél 54⁰/₀, az államépítészeti hivatalnál 60⁰/₀, az államvasutaknál 42⁰/₀, a távirdánál 89⁰/₀, a postánál 36⁰/₀, a kincstári bányászatnál 37⁰/₀, az erdészetnél 16⁰/₀.

A 900 frtnál nagyobb fizetésnél a ⁰/₀-ok aránya következő: 54, 60, 51, 89, 51, 46, 23. A 600 frtnál nagyobb fizetéseket illetőleg — a folyammérnökségnél, az államépítészetenél, a vasuti személyzetnél általában nincs is 600 frt alatti fizetés, — a többi szolgálati ágakban a százalék a kö-

vetkező: a távirdánál $93\frac{0}{10}$, a postánál $83\frac{0}{10}$, a kincstári bányászatnál $97\frac{0}{10}$, az erdészethél $78\frac{0}{10}$ van 600 frton felül.

Ebből az összeállításból kitűnik t. ház, hogy az erdészethél a legtöbb állomás 600 frt és 900 frt között van dotálva és $\frac{1}{4}$ -e az állomásoknak 600 frtnál kevesebb dotatióban részesül, míg a többi szakoknál alig van 600 frt alatti fizetés; a legnagyobb rész pedig 1000 frton felül van.

Lássuk most mily előkészület, mily qualificatio és mennyi idő kívántatik meg egy erdészjelölttől arra nézve, hogy az erdészeti pályára képesítettnek nyilvánittassék; és lássuk azután, — hogy az összehasonlítást itt is megtehessük — minő qualificatio kell a többi ágazatokban?

A mérnöki közegektől, az államvasutak és a gépgyár műszaki közegeitől megkívántatik az érettségi vizsgálat, a műegyetemi tanfolyam elvégzése és a mérnöki oklevél. Az államvasutak kezelő személyzeténél csak a középiskolák elvégzéséről szóló bizonyítvány szükséges, a távirdánál szintén csak a középiskolát kellett végeznie az illetőnek, és csak legujabban hozatott be az, hogy vagy a műegyetem, vagy a jogi facultás, vagy erdészeti, vagy bányászati academia végzése mutatandó ki.

A postánál az igazgató és fogalmazó személyzet kivételével, a kiknek jogvégzeteknek kell ujabban lenniök, csak a középiskolai tanfolyam elvégzése követeltetik.

A bányászoktól és erdészektől, a kikre e tekintetben tökéletesen egyforma intézkedés áll fenn, megkívántatik az érettségi vizsgának sikeres letétele, azután három, illetve négy évet töltenek az academián, s ha sikerrel letették a vizsgát, az esetben az erdészek két évi gyakornoki pályára küldetnek 360 frt fizetéssel, és ezen két év letelte után kell nekik az erdészeti államvizsgát letenniök, s csak akkor, ha már ezt is sikerrel letették, alkalmaztatnak aztán mint első osztályu gyakornokok 480 frt fizetéssel. Két-három év telik bele, míg

erdészjelöltek lehetnek, a mikor még mindig 600 frt alatt áll a díjazásuk; és azután ott kell nekik bevárniok, míg esetleg üresedés útján egy másodosztályu erdészi állomás 600 frt fizetéssel nyerhető; majd ismét egy pár évi szolgálat után első osztályu erdészeknek neveztetnek ki 700 frt fizetéssel, és végtére kezelő főerdész lesz belőlük 800 frt fizetéssel. Ezen állomáson aztán a fentebb előadott okoknál fogva sokszor 20—25—30 évig kénytelenek maradni a legképesebb, a legszorgalmasabb, a legkitünőbb egyének is, mert előléptetésnek lehetősége nem forog fenn, míg másutt, pl. az államvasutaknál (Halljuk! Halljuk! jobbfelől) a műszaki közegek 600 frttal lépnek be, és évenként 100—100 frttal emelkedik a fizetésük, midőn ugyanazon állásban maradnak, míg a 900 frtot elérik, azután pedig kétévenként emelkedik ismét 100—100 frttal a fizetésük, egészen addig, míg esetleg a 2000 frtos fizetésbe lépnek; a nem műszakiaknál, a kiktől tehát sokkal kevesebb qualificatio követeltetik, mint az erdészektől, kezdődik a fizetés szintén 600 frttal és míg a 900 frtot elérik, minden két évben, a mint pedig az 1400 frtot elérik, minden három évben emelkedik a fizetés 100—100 frttal. A posta és távirdánál szintén van időszaki pótlék három évenként, a mely kétszer ismétlődhetik ugyanazon állomáson. A bányászatnál szintén alig van hivatal, a mely 600 frt díjazás alatt kezdődik; a fokozatok között kedvezőbb az arány és minden állomásban kétszer részesülhet az illető quinquennalis fizetésfeljavításban, még pedig, a míg az 1200 frtot eléri, 100—100 frtban, azonfelül pedig 200 és 200 frtban.

Csak az erdészeti személyzet tehát az, a mely ha egyszer az erdészi kinevezést megnyerte, ha csak előléptetésben nem részesülhet — a melynek mint mondtam, esélyei igen ritkák — 10, 20, 30 évet tölthet el azon az egy helyen, a nélkül, hogy a legkisebb fizetésemelésben, vagy javításban részesülhetne.

Sokszor hallottam t. ház azon argumentációt, hogy hiszen az erdészeknek sokkal könnyebb a helyzetük, mert ők falukon, sokszor püsztákon, erdőkben lévén elhelyezve, sokkal olcsóbb az élelmezésük, mint azon hivatalnokoké, kik esetleg városokban vannak.

Ez az argumentáció némileg áll; de ha ezzel szembe állítjuk azt, hogy az erdész aztán gyermekeinek nevelését mily nehézségek közt s mily költséggel eszközöltheti, épen azért, mert távol van a várostól, azt hiszem, e két szempont egymást nagyon is ellensúlyozza. (Helyeslés a jobboldalon.)

Én azt hiszem t. ház, hogy úgy a méltányosság, mint maga az államszolgálat érdeke megköveteli, hogy a t. ház ezen körülményeket fontolóra vegye és ezen anomálián segíteni igyekezzék.

Természetes, hogy minden ilyen kérdésnél első sorban az állam pénzügyi helyzete veendő számba, s épen azért távol van tőlem, hogy én most talán javaslatot tegyek az iránt, hogy az összes erdészeti állomások díjazása általában egyszerre emeltessék.

Tudom t. ház, hogy itt az orvoslás csak fokozatos lehet. De bátor vagyok a t. házat és a t. kormányt arra kérni, hogy ezen fokozatos orvoslás megkezdéséhez mentül előbb fogjunk hozzá. Én azt hiszem, igen jelentékenyen segítve volna ezen hivatalnokokon már az által, hogy néhány közbeeső fizetési fokozat megszüntettetnék és így legalább a 800 frtos fizetési fokozatba kevesebb évi szolgálat után is beléphetnének az erdészek, továbbá ha úgy, mint a bányászatnál is már gyakorlatban van, bizonyos quinquennalis pótlék állapíttatnék meg azok számára, a kik előléptetésben nem részesíthetők. Rendesen épen a későbbi években nőnek a család terhei, beáll a gyermekek neveltetésének szüksége, s ezen módon akkor legalább némi kis segélyezésben részesülnének erdészeink.

Ha az ember ilyes javaslattal akar előállni, természetesen kötelessége keresni azt is, mennyiben terhelné ez az államkincstárt. Én is megkísérlettem ez iránt számításokat tenni,

(Halljuk! Halljuk!) és azt hiszem, nem csalatkozom, ha azt merem állítani, hogy ha most, vagy a jövő évben behozatnának ezen változások, melyeket bátor vagyok ajánlani, akkor egyelőre az erdészeti személyzet járandóságai czimén felvett 812.428 frt körülbelől 10—12.000 frttal emelkednék és ezen emelkedés fokozódna mindaddig, míg az összes személyzet belejutna ezen kategoriába. De akkor is, tehát négy-öt év múlva, a mikor ezen javadalmazás a tetőpontját éri el, nem okozna 22—25.000 frtnál több kiadást.

Én megvallom, az államszolgálat érdekében valónak tartanám, hogy annak egy ágazatából se zárassanak ki már a viszonyok által a fiatal képesebb erők, melyek maguknak pályát akarnak választani. Mert tagadhatatlan, hogy a többieknél ennyire rosszabb ellátásban részesített szolgálati ághoz nem fognak a képesítettebbek kívánczolni és ennek talán az is lehetne eredménye, a mitől én ugyan — ismerve őket, — most nem félek, hogy azok, akik most szolgálatban vannak, látván azt, hogy azok, a kiken e tekintetben a törvényhozás nem segít, elkedvetlenednének. Ez pedig sok irányban sajnálatos volna. Nem tartom szükségesnek, hogy jelenlegi erdészeti karunk felett itt dicsérő beszédeket tartsak; hogy ecseteljem, mily buzgalommal szolgálnak ők ma, és hogy az ország több vidékén valóban lelkesült pionierjai úgy a műveltség terjesztésének, mint a magyar állameszme meggyökeresítésének és ápolásának. (Helyeslés.) Legjobban ismeri őket és tudom, hogy méltányolja is munkásságukat az illető igen t. minister ur, de a t. ház tagjai közt is sokan vagyunk, kik ezt tapasztalásból tudjuk. (Helyeslés.) Nincs is tehát kétségem a felől, hogy a jövő költségvetés összeállításánál a t. minister ur tekintettel lesz az itt előadott körülményekre, és hogy a t. ház készséggel fogja a majdan mutatkozó csekély többletet e czimnél megszavazni.

E reményben a tételt jelenleg elfogadom. (Helyeslés jobbfelől.)